

Nagyszékelyi Hírmondó

Beszámoló a 2021. március 30-án hozott polgármesteri döntésekről

A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 46. § (4) bekezdésben kapott felhatalmazás alapján, a veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 478/2020. (XI.3.) kormányrendeletre való hivatkozással az alábbi határozatokat hoztam:

Falugondnoki szolgálat szakmai programját és a szociális étkeztetés szakmai programját kellett módosítani és elfogadni.

A Tündérkert mozgalomról szóló 40/2020. (VIII.25.) Ök. számú határozat visszavonásáról döntöttem.

A rendkívüli települési támogatási kérelmek elbírálásáról döntöttem.

Klubecz Istvánné
polgármester

A Tolna Megyei Önkormányzat levele valamennyi települési önkormányzat részére

Tisztelt Polgármester Asszony!

Az Országgyűlés tavaly a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (továbbiakban Kt.) 48. § (4) bek. b) pontját *(A települési önkormányzat képviselő-testületének hatáskörébe tartozik: b) a háztartási tevékenységgel okozott légszennyezésre vonatkozó egyes sajátos, valamint az avar és kerti hulladék égetésére vonatkozó szabályok rendelettel történő megállapítása)* a 2020. évi LI. törvénnyel hatályon kívül helyezte, amivel 2021. január 1. napjától megszüntette a települési önkormányzatok avar és kerti hulladék égetésére vonatkozó szabályozási lehetőségét.

Emellett a levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) kormányrendelet 27. § (2) bekezdése szerint 2021. január 1. napjától: „*Hulladék nyílt téri, vagy a hulladékok égetésének feltételeit rögzítő jogszabályban foglaltaknak nem megfelelő berendezésben történő égetése, a háztartásban keletkező papírhulladék és veszélyesnek nem minősülő, kezeletlen fahulladék háztartási berendezésben történő égetése kivételével tilos. Nyílt téri hulladékégetésnek minősül, ha a hulladék – az elemi kár kivételével – bármilyen okból kigyullad.*”

Egyszerűen fogalmazva: tilos bármilyen eredetű kerti hulladék égetése!

Mit lehet tenni ebben a helyzetben?

Erre vonatkozóan szeretnénk figyelmébe ajánlani a Zöldtárs Környezetvédelmi Közhasznú Alapítvány honlapját (<http://zoldtars.hu/>), ahol a Tolna Megyei Klímairoda működését is segítő szakemberek igyekeznek hasznos tanácsokkal szolgálni. Üdvözlettel:

Fehérvári Tamás
a megyei közgyűlés elnöke

Égetés kontra komposztálás

A fenti levélben említett honlapon olvasható a témában egy összefoglaló, melyet a szekszárdi székhelyű Zöldtárs Alapítvány elnöke, Baka Tamás készített. Eszerint bármely anyag nyílt téren való égetéséért 100.000 Ft-os levegőtisztaság-védelmi bírsággal sújtható az elkövető. A kerti hulladék illegális lerakása szintén hasonló nagyságrendű szabálysértési díjtételt vonhat maga után.

A Levegő Munkacsoport mérései szerint egy 100 kg-os kerti hulladék-kupac elégetésével annyi káros anyag (szén-monoxid, 10 mikrométernél kisebb, levegőben lebegő részecskék, szénhidrogének, nitrogén-oxidok, metil-etil-keeton, etil-benzol, sztiren, fenol) kerül a levegőbe, ami kb. 90 millió köbméter levegőt szennyez el. Ez egy közepes méretű település légkörének felel meg. A rossz légellátás, alacsony égéshőmérséklet és magas nedvességtartalom miatt levegőbe kerülő szennyezőanyagok káros hatásai: fejfájás, szédülés, asztmás roham, légúti irritáció, szemirritáció, szív- és érrendszeri panaszok, rákkeltő hatás, az immunrendszer gyengítése, negatív hatás a központi idegrendszerre.

Megoldás a komposztálás, vagy az összegyűjtött kerti hulladék elszállítása. Zöldhulladékot Nagyszékelyben a VERTIKÁL sárbogárdi ügyfélszolgálatán beszerezhető, biológiailag lebomló zsákokban lehet kihelyezni, a fás szárú növényeket pedig 70 cm hosszú, max. 50 cm átmérőjű kötegekben. Ezeket a VERTIKÁL minden hónap harmadik vagy negyedik keddjén szállítja el, áprilistól novemberig.

A vegyes zöld kerti hulladékok és a falevelek komposztálása nem nagy ördöngösség, csak egy árnyas sarok szükséges hozzá a kertben. Ilyen módon ráadásul nem csak eltüntetjük a felesleges hulladékot, hanem – visszaforgatva a komposztot a talajba – hozzájárulunk annak javításához.

Mit tehetünk a beteg növényi részekkel? Az összefoglaló írója szerint minden gombás és baktériumos növénybetegség esetében hatásos a komposztálás hője, vagy ha ebben nem bízunk, az elföldelés. Az állati kártevőkkel más a helyzet; az elmúlt években elterjedt nyugati dióburok-fúrólégy ellen a beteg fekete diók összegyűjtését, és egy-két évig való bezsákolását javasolja.

Mi történjen a szőlővenyigével, illetve a metszésből származó ágakkal, gallyakkal? Szerencsések vagyunk, ha birtokunkban van egy aprítógép, ez esetben ledarálhatjuk az egészet, és mehet vissza a természetbe egyszerű takaróanyagként. Ha nincs lehetőségünk aprításra, akkor magaságyás vagy dombágyás alapjának javasolja a fűtésre nem alkalmas méretű faanyagot Baka Tamás.

A Zöldtárs Alapítvány honlapján bogarászott: *Arany Beáta*

Föld-napi szomszédoló kirándulás

2017-ben teremtettük ezt a hagyományt, és azóta háromszor tartottunk Kisszékellyel közös úttakarító kirándulást a Föld napja alkalmából. A szomszédoló gyalogtúrán a két falu lakói a községek határában találkoznak, majd néhány kilométernyi közös út megtétele után mindenki hazasétál. Közben összeszedjük az úton-útfélen talált szemetet.

Tavaly sajnos elmaradt a kirándulás az akkor hatályban lévő korlátozó intézkedések miatt, de idén – az óvintézkedések figyelembevételével – módunk van megtartani. A gyalogtúrára **április 24-én**, szombaton délelőtt kerül sor. A startolás ideje kötetlen lesz, és az útvonal is szabadon választható, de aki bizonytalan a dolgában, az csatlakozhat a 9:30-kor az ifiház (Damjanich utca és Honvéd utca eleje) előtt a vezetett kiránduláshoz. A cél az, hogy a nagyszékelyi csapat 11 órakor a kisszékelyi kilátónál legyen, ahonnan átinteget a Szarka-hegyen és a Babaszó-hegyen szétszóródó kisszékelyieknek. A kilátónál kerülnek majd kiosztásra a Nagyszékely Községi Önkormányzat által biztosított szemeteszákok, amelyekbe az utunkba akadó szemetet gyűjthetjük.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk! Távcsövet érdemes hozni; kesztyűről és szemeteszedő alkalmatosságról kérjük, mindenki maga gondoskodjon!

A mottónk most is a régi: „*Ki mondta, hogy nem változtathatod meg a világot?*”

Itt a tavasz!

Egymás után ébrednek a fák, a bokrok, a virágok. Ezt minden évben izgalmas megfigyelni környezetünkben, ám a művelődési ház frissen beültetett kertjében teljesen új az élmény. Volt izgalom: Vajon mind megeredtek az őszelel ültetett fák és cserjék? Nem viselte meg őket a magas talajvíz, vagy éppen a kora tavaszi szárazság? Túléltek a kései fagyot? Nem tett kárt bennük egy besurranó őz vagy nyúl? Mit fognak mutatni magukból az első évben? Hoznak már virágot, termést?

Négy-öt bokor kivételével minden őszelel ültetett növény túlélte az első telet. Túl van első virágzásán a téli jászmin, a díszsom, a vérszilva; a jelenlegi borongós időben hozza virágait a díszkörte és a meglepően sötét rózsaszínben pompázó díszalma. Vacillál, de még épphogy bimbós a májusfa és a díszgalagonya. Rengeteg nárcisz nyílt a fák alatt, a támfalak aljában pedig sárgállik a mahónia, és bársony színekbe öltözött a sárgaviola. A kerítés mellett légies tüneményként lengedez a mesebeli nevű mézalmácska.

A nagyobb fák is rügyeznek, és remélhetőleg gyökereikkel is elindultak már felfedező utakra, hogy megfelelő kapaszkodót találjanak a talajban.

A növények megvásárlása és elültetése közösségi összefogás eredménye volt, amire szükség lesz a továbbiakban is. Gondozásukhoz, környezetük gyommentesítéséhez ezután is támogatásra lesz szükségünk. Amint erre lehetőség nyílik, szeretettel vár majd minden segítő szándékú profi vagy amatőr kertészt a kultúrház kertjének gondozására:

Arany Beáta

Április 6-án újabb **véradás** volt Nagyszékelyben. Ezúttal 15-en jöttek adakozni, közülük 11 fő tudott valóban vért adni. És bár ismét több nő jelent meg, a sikeres véradásból 7-et mégis a férfiak produkáltak. Kettő első véradónk volt, egy fő pedig Kisszékelyből érkezett hozzánk. Minden résztvevőnek köszönjük! Legközelebb júliusban lesz esedékes hasonló alkalom községünkben.

Ami elkészülhetett

A nagyszékelyi református műemlék templomegyüttes felújítása

A terület építési munkára történő átadásától (2020.03.18.) a műszaki átadásig (2021.03.22.) egy év telt el. Visszatekintve ez az idő szinte elröpült, bár a téli hideg napok nagyon hosszúnak tündek, amikor buzgón imádkoztunk a zord időben is a toronyban dolgozó Király Ervin bádogosért.

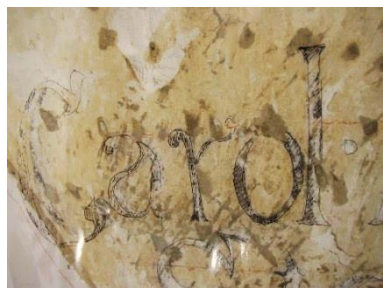
De hogyan is kezdődött? A gyülekezet a nagytemplom beázó héjazatának (cserepeinek) lecserélésére már 2016-ban, majd 2017-ben igényelt és kapott is építési támogatást a Tolnai Református Egyházmegyétől, melyhez hozzárakta a saját összegyűjtött adományát.

2017-ben az állam egyházi célú beruházásokra biztosított egy keretösszeget, amire gyülekezetünk is pályázott a Dunamelléki Református Egyházkerületnél. Kaphattunk is támogatást a templomegyüttes felújítására. A szerződést 2018. május 15-én köthettük meg az egyházkerülettel.

Mivel a templomegyüttes műemlék, emiatt sok kötelező tervet és szakértői dokumentumot kellett elkészíttetni, mielőtt a tervezés és a kivitelezés elindulhatott. Így készülhettek el az alábbi dokumentumok:

1. Nyáry Péter és Ugrinné Zrubka Beatrix faanyagvédelmi szakvéleménye a nagytemplom tetőszerkezetéről és toronyszerkezetéről.
2. Dr. Kräling János és Gyetvainé Dr. Balogh Ágnes Építéstörténeti Tudományos Dokumentációja.
3. Pintér Imre Tamás statikai szakvéleménye a nagytemplom héjazatáról.
4. Zahorán János villámvédelmi szakértő felülvizsgálata.
5. Dr. Bakó Tibor és Ludmann László faldiagnosztikai szakvéleménye.
6. Nemessányi Klára és Boromissza Péter festőrestaurátori kutatási dokumentációja.
7. Babos Rezső faanyagvédelmi szakvéleménye a templomegyüttes faberendezéseiről.
8. Bölöni Melinda farestaurátori kutatási dokumentációja és restaurálási javaslata.
9. Rácz Miklós PhD kistemplom falkutatásáról szóló dokumentációja.
10. Takács Viktória és Lévay Péter kőszobrász-restaurátori kutatási dokumentációja a templomegyüttes kőrészeiről.

Néhány érdekességet kiemelnek, amelyek a szakvéleményekből derültek ki:

A nagytemplom tégláiban sok víz van, de kevés só, ami azt mutatja, hogy nagyon jól kiégethették a téglákat. A szakértő szerint kuriózum, hogy a templom ilyen jó minőségű téglából készülhetett.

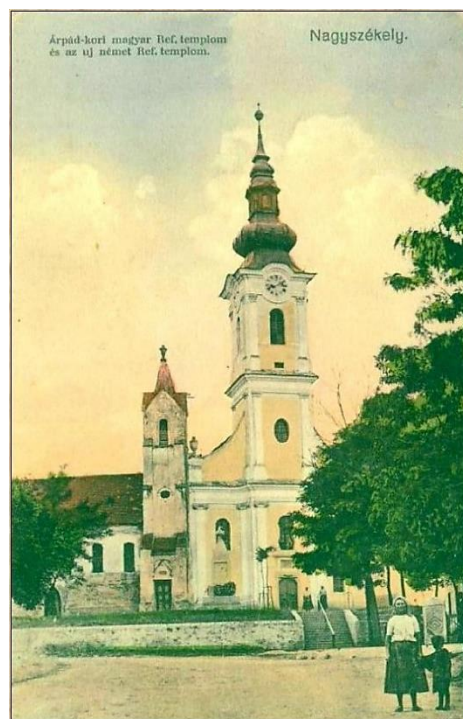
A kistemplom diadalívén a festőrestaurátorok által megkutatott nagyobb területen 1728-ból származó feliratozott, meszelt vakolat maradt meg, amit újkori vakolatokkal borítottak, ezt fel lehetne teljesen tární. A feliratot fekete festékkel, ecsettel, kézzel festették. Megtudhatnánk pontosabban a keletkezés idejét, a megrendelő személyét vagy egyéb információt.

A nagytemplom tornyának lecserélt óraszám lapján fekete alapon fehér számok voltak. Az 1930-ból ránk maradt fotón azonban még fehér lapon fekete római számok láthatók. A felújítás során ez lett visszaállítva.

A nagytemplom felülete építésének befejezésekor 1801-ben még meszeletlen volt, majd tiszta mésszel fedték. Később sárga faltükrök készültek, fehér lizénákkal. A kék homlokzati színezés a 2000-es felújítás során került a templomra. A restaurátorok tiszta fehér meszelést javasoltak, ezért a torony így készült el.

A korábbi forrásokban az szerepel, hogy a kistemplom tornya a nagytemplommal egy időben épült. A 2020-as falkutatás során azonban megállapítást nyert, hogy a kistemplom „a magyarországi középkori templomépítészet fontos emléke. Álló gótikus templom a Dél-Dunántúlon igen kis számban maradt meg, így a kistemplom tornya építéstörténeti, műemlékvédelmi szempontból is jelentős.” Rácz Miklós PhD építészmérnök-régész szakértő javaslatot tett további kutatásokra is.

Bölöni Melinda okleveles fa- és bútorestaurátor az alábbi írt dokumentációjában: „A nagytemplom földszinti berendezésének jellegzetes formavilága és különleges anyaghasználata kiemeli a nagyszékelyi templomot a régió látványosságai közül”.

Fotó: Nagyszékelyi História 2011. 1.sz.

Az Építéstörténeti Tudományos Dokumentációban nagyon sok érdekes információ van összegyűjtve. Ebből megtudhatjuk például, hogy a nagytemplomot 60-70 évenként kellett külsőleg teljesen felújítani. 1923-ban kapott új vörösrézfedést, vagyis a torony most lebontott rézfedése feltehetőleg 97 éves volt.

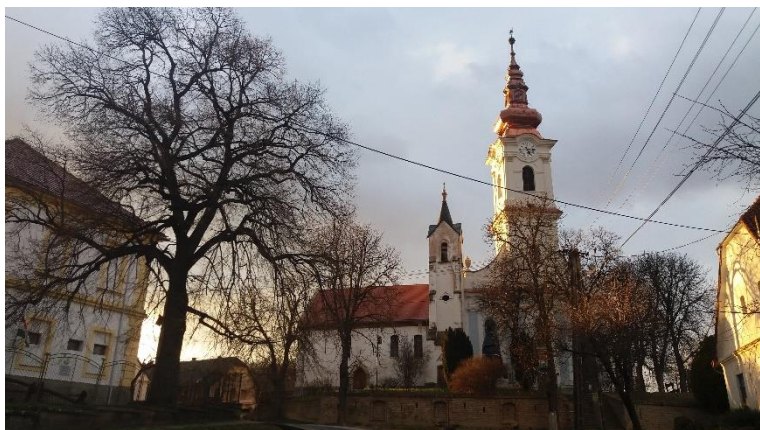
Hogyan is történtek a felújítási folyamatok az elmúlt évben?

Az örökségvédelmi engedélyezési tervdokumentációt Schliszka Csaba budapesti építész-mérnök 2019. július elejére készítette el. A kivitelezéshez szükséges volt lefolytatni egy egyházi beszerzési eljárást. Az első beszerzési eljárásra 7 kivitelező céget kerestünk meg, melyek közül végül kettő adta be ajánlatát. A nyertes kivitelező céggel az egyházkerület, mint szerződéskötő nem tudott megállapodni, mivel a kivitelező nem fogadta el a szerződési feltételeket, így eredménytelen lett az eljárás. A második beszerzési eljárásra szintén 7 céget hívtunk meg, hárman adták be pályázatukat. Végül a munkát a szekszárdi Sz+C Stúdió Kft. nyerte el.

Az állványozás a nagytemplom hajója körül 2020. április közepén kezdődött. A nagytemplom héjazatcseréje és a tetőszerkezet megerősítése négy hónapig tartott. A toronyszerkezet belső megerősítését Ócsai Mihály ácsmester 2020. július végén kezdte meg. A tönkrement tartószerkezet, a deszkázat és a régi rézborítás bontását, a torony tartószerkezetének helyreállítását a deszkázással együtt 2020 végére fejezte be. Az új rézfedést Király Ervin bádogszmester készítette 2020 októbertől 2021 februárjáig. A torony felújítása összesen 7 hónapot vett igénybe.

Szerettük volna a támogatás összegéből a teljes templomegyüttest felújítani, azonban az építőanyagárak és a kivitelezési díjak közben olyan mértékben megemelkedtek, hogy nem jutott keret mindenre. Ami elkészülhetett:

Nagytemplom: A teljes toronysisak cseréje. A szerkezet 80%-ban újraácsolva, új rézlemez fedéssel (200 m²), új díszítőelemekkel, új csillagdísszel, új villámvédelmi felfogókkal ellátva. A hajó felett a sérült fedélszerkezet kijavítása, megerősítése, a teljes cserépfedés cseréje (600m²). Új villámvédelem. Fal és eresz bádogszerkezeteinek cseréje. A két templom közötti hózug körbebádorgozása, korcolt fémlemezfedéssel és magas falszegélyekkel. Ereszcsatorna méretének növelése, lefolyók átmérőjének növelése, számuk sűrítése. Ablakok belső fém páncsatornával való ellátása. Homlokzati kőváza restaurálása, hiányzó kőváza pótlása. A beázott karzatfödém meszelése. Toronyépület padlásfödém feletti rész vakolatának javítása, glettelése és festése. Torony cserépparkányainak elkészítése új cserépből. Toronylétra részleges cseréje.

Kistemplom: Új előlépcsők téglából a két bejáratnál. Torony mögötti hózug körbebádorgozása.

Mindkét templomnál: Ablakoknál új külső titáncink ablakpárkány. Az esővíz zárt, föld alatti vezetéken történő elvezetése (150 m) az épülettől a telekhatárig. Szivárgó építése a két templomépület külső falai mentén végig (130 m) a felgyűlő víz elvezetésére.

A nagyszékelyi lakosság és az elszármazottak nagylelkű egyéni adományait a toronyépület felületének tartós állagához szükséges glettelésre fordítottuk. A toronyóra működésére, órászámlapokra és a kővázák visszaemelésére is érkezett külön adomány. Ismét köszönjük szépen az adakozóknak!

A nagytemplom építésének 220. évfordulójára új toronysisakot és cserépfedést kaphatott! Reménységünk szerint, ha elnyerünk újabb támogatást, akkor a felújítást a későbbiekben kívülről és belülről is teljesen befejezhetjük az egész templomegyüttesen.

Hargita Péter Árpádné
projektfelelős

